

УДК 658.8

Геращенко Ю. В., Дзябенко А. С.*Промислово – економічний коледж
Національного авіаційного університету, Київ***КОНСАЛТИНГОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ:
ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ**

Стаття присвячена питанням консалтингового забезпечення підприємств України в сучасних умовах. Проведення такого дослідження дозволило дослідити основні тенденції та виявити перспективи розвитку ринку консалтингових послуг в постіндустріальній економіці.

Постановка проблеми. Сучасні економічні тенденції здійснюються в контексті економіки знань, тому однією з передумов розвитку підприємств України є формування консалтингового забезпечення підприємств, який має сприяти підвищенню конкурентоспроможності підприємств-замовників на основі підвищення якості надання консалтингових послуг [1].

Актуальність дослідження обумовлюється тим, що в умовах глобалізації економічних процесів економічне зростання безпосередньо пов'язане з науково – технічним процесом та інтелектуалізацією основних чинників виробництва.

Метою статті є дослідження стану розвитку консалтингових послуг в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку ринку консалтингових послуг у контексті сучасних економічних тенденцій присвячені праці відомих зарубіжних економістів: Р.Мецгера М.Кубра, К.Свейбі, Л.Грейнера, Л.МакДональда, Ф.Кросмана, російських та українських вчених А.Блінова, Г.Бутиріна, М.Іванова, В.Верби, А.Громова, Г.Жаворонкової, А.Посадського, Т.Решетняк, О.Трофімової, М.Тюнякіна та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сьогодні поняття «консалтинг» стає все більш звичним для українського бізнесу. Але довірити свою компанію зовнішньому консультанту готовий ще не кожен директор, адже їм доведеться витратити грошові кошти на щось, що здається як мінімум дивним – бо власного досвіду і здорового глузду їм і самим не позичити [2].

Основна мета консалтингу полягає в поліпшенні якості керівництва, підвищенні ефективності діяльності компанії в цілому і збільшенні індивідуальної продуктивності праці кожного працівника [3]. Потенційними споживачами кон-

салтингових послуг виступають будь-які організації, що стикаються з управлінськими проблемами, а продуцентами консалтингового продукту, що визначають пропозицію на консалтинговому ринку, є консалтингові фірми, продуктом виробничої діяльності яких є консультаційні послуги.

Сьогодні в Україні працює понад 300 вітчизняних консалтингових фірм, з яких 42 % займаються виключно наданням послуг з питань управлінського консультування, відкриті представництва провідних консалтингових фірм, що є лідерами консультаційного бізнесу.

На управлінському ринку консалтингової послуги пропонують:

- консалтингові транснаціональні корпорації (велика п'ятірка: Deloitte & Touch Tohmatsu int., Arthur Andersen & CoSC, McKinsey & Co, PriceWaterhouseCoopers, Ernst & Young.), що мають розгалужену мережу регіональних представництв, об'єднаних єдиною корпоративною стратегією та культурою;

- великі багатофункціональні фірми, в яких працює близько сотні професійних консультантів, котрі спеціалізуються на обслуговуванні великих компаній та пропонують увесь спектр управлінських послуг і вирішення найскладніших проблем. Як правило, такі фірми займаються також і дослідницькою діяльністю, що дозволяє їм постійно удосконалювати пропонований продукт;

- вузькоспеціалізовані фірми, які зазвичай надають консалтингові послуги дрібним і середнім фірмам та пропонують свої послуги в обмеженому секторі управлінського консультування, що дозволяє їм досягти високої якості обслуговування. Як завжди, вони намагаються працювати в певному територіальному просторі;

- університети, навчальні центри, які, проводячи серйозну підготовку спеціалістів, можуть

здійснювати тренінги, ініціюючи тих, хто навчається, дотримання консалтингових знань та у подальшому надання послуг з різних питань бізнесу;

- незалежні окремі консультанти - висококваліфіковані спеціалісти, що мають досвід роботи, і, як правило, виступають або в ролі експертів з будь-яких проблем, або постійними консультантами невеликих фірм.

Загалом, в світі, як і в Україні, ринок консалтингових послуг чітко сегментований, і конкуренція між продавцями консалтингових продуктів ведеться всередині свого сегмента.

Аналіз регіонів надання консалтингових послуг (рис. 1) показує, що основна частина припадає на центральний регіон (35%).

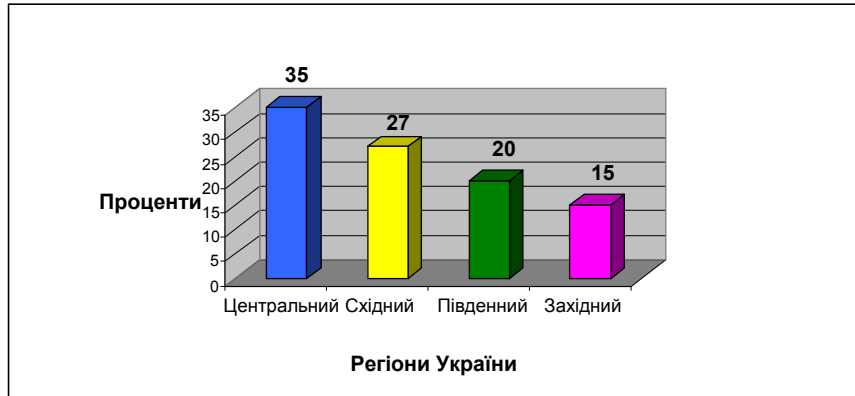

Рис. 1. Консалтинговий ринок по регіонах

Проаналізувавши пропозицію консалтингових послуг в Україні, можна виділити найбільш поширені види надаваних консалтингових послуг (рис. 2).

Зараз у діяльності консультаційних фірм України намічаються якісні зміни, пов'язані зі зміною спеціалізації послуг, що надаються.

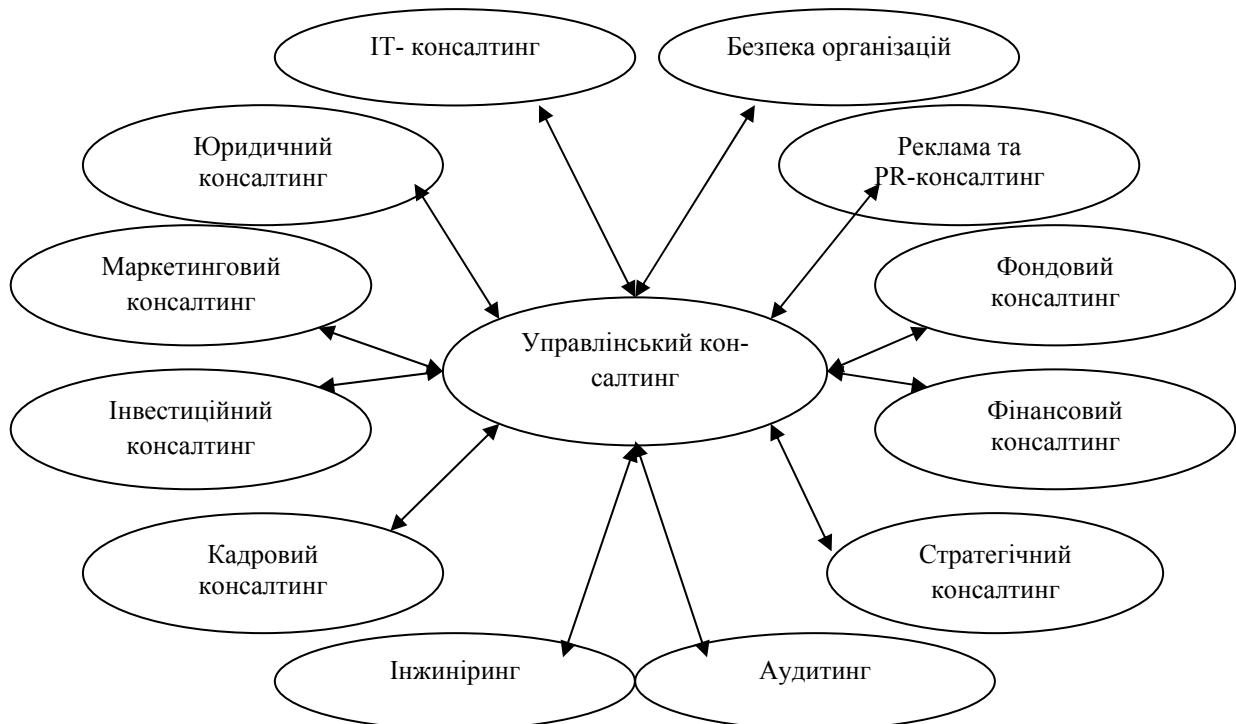

Рис. 2. Види консалтингу

Основними видами послуг консультативного обслуговування стають постприватизаційна підтримка підприємств, маркетингові дослідження, організація маркетингу на підприємствах, розробка ділових стратегій розвитку, пошук партнерів та інвесторів, формування public relations, проведення рекламної кампанії.

Також, за результатами аналізу наявних джерел інформації в даній сфері можна відмітити, що на ринку консалтингових послуг України існує весь спектр консалтингових послуг, який за кількісним складом можна відобразити наступним чином (рис.3.).

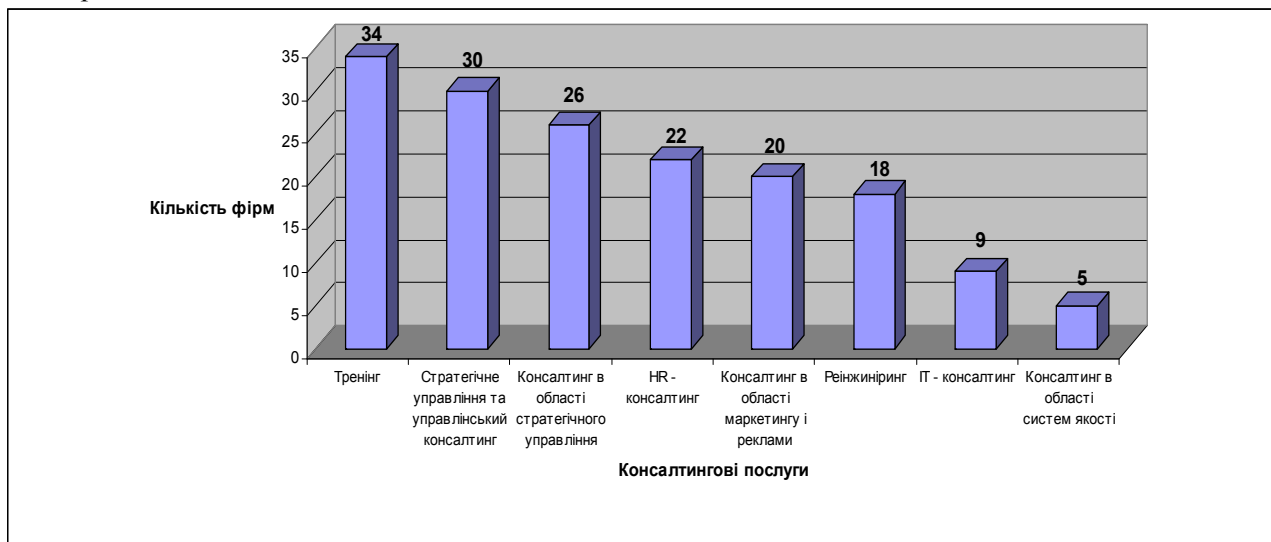

Рис.3. Спектр консалтингових послуг

Отже, з рисунку 3 можемо зробити висновок, що серед всього спектру консалтингових послуг найбільш поширеним в Україні є тренінги, управлінський консалтинг та консалтинг в області стратегічного управління.

Також, за результатами аналізу наявних джерел інформації в даній сфері можна відмітити, що на ринку консалтингових послуг України існує весь спектр консалтингових послуг.

У багатьох компаній є чітка спеціалізація. Серед досліджених компаній 68 % компаній надають тренінгові послуги і 60 % компаній - стратегічного управління і менеджмент консалтинг. Однак, жодна з цих компаній не спеціалізується тільки на одній з цих послуг. У портфелі послуг, що ними надаються, існують і інші консалтингові послуги.

У таких послугах як консалтинг в області фінансів (52 %), консалтинг в області маркетингу (44%) та HR-консалтинг (44 %) є більш чітка спеціалізація компаній. Послуга по реінжинірингу бізнес – процесів (40 %) є дуже популярною в Україні. На даний час не існує консалтингових компаній, які б спеціалізувалися тільки на наданні даної послуги. Частіше за все реінжиніринг бізнес-процесів супроводжується такими послугами, як IT-консалтинг (36 %)

і консалтинг в області якості (18 %). На нинішньому етапі розвитку ринку консалтингових послуг можна впевнено зазначити, що дуже перспективними є всі IT-консалтингу становить 12 % на рік), оскільки в Україні ще дуже багато підприємств, які потребують модернізації та автоматизації операційної діяльності. Це, в свою чергу, потребує змін у підході до ведення бізнесу, в плануванні діяльності компанії, у стратегічному розвитку та в управлінні підприємством [7].

Отже, порівнюючи зарубіжний і вітчизняний ринок консалтингових послуг, головною відмінністю є розмір спектру фінансових послуг. Наприклад, на Заході збільшення попиту на інформаційні технології, зумовлене зацікавленістю виробників у впровадження

проектів типу «підприємство-ресурси-планування» (ПРП). Такі проекти реалізуються комплексно, на їх впровадження потрібно багато часу (від 6 місяців до 2-х і більше років) і капітовкладень. Компанії Coca-Cola і Gillette Co витратили на впровадження проектів \$250 млн. [6]. Крім того, в економічно-розвинених країнах, співпраця з консультантами може розвиватись за таким напрямом, як розроблення інноваційних підходів до технологій введення бізнесу, заснованих на інформаційних технологіях.

Наприклад, Farmland Industries Inc., агрогігант з Канзасу з річним оборотом у \$9 млрд., створив спільне підприємство з Ernst&Young-One System Group LLC. Створена компанія не тільки впроваджує програмне забезпечення ПРП, але й здійснюватиме супровід усіх технічних проектів Farmland протягом наступних 15 років. Німецькі фірми в галузі консалтингу одержують все більш технічно складні замовлення. Клієнти вимагають від консультантів, щоб вони не обмежувались поданням знайдених недоліків у роботі, але й пропонували план заходів щодо їх подолання, вироблення нової виробничої концепції [10].

Ринок фінансового консалтингу в Україні розвивається і росте. Щорічно консалтингові компанії, що мають на ринку статус надійних і стабільних, збільшують свої портфелі замовлень і регулярно рапортують про вдало реалізовані проекти.

Висновки. Сьогодні з розвитком ринкових відносин в Україні починає формуватися соціально-економічне замовлення на консалтинг. Однак треба ще докласти багато зусиль, щоб він став професійним, як у країнах з розвинутою ринковою економікою. В Україні професійні стандарти у сфері консалтингу тільки починають формуватися. Тому сьогодні не можна однозначно оцінювати рівень компетентності фірми за фактом її членства в Асоціації. Хоча не всі професійно працюючі фірми вступили до неї, але вони можуть розглядатися як повноцінні суб'єкти ринку консалтингових послуг.

Варто відзначити, що в даний час українські консалтингові фірми складають гідну конкуренцію західним, особливо в таких видах діяльності, як: реструктуризація та організація бізнес процесів, управління якістю, інжиніринг, інформаційні технології, маркетинг, аудит, кадровий консалтинг і навчання. Крім того, методичні розробки в таких видах діяльності, як активні методи на-

вчання, навчання в дії, інжиніринг і аудит більш розроблені, ніж закордонні аналоги.

Як стає зрозумілим з результатів дослідження, український ринок менеджмент-консалтингу далекий від того, щоб називатися зрілим. Значна частина керівників не мають чіткого уявлення про те, хто такі менеджмент-консультанти і чим вони займаються. Це означає, що ринок практично не знайомий із цим видом послуг. Позитивним можна вважати те, що респонденти згодні з твердженням, що зовнішня допомога у вирішенні проблем управління все ж необхідна і вплине позитивно на розвиток компанії. А отже, можна сподіватися на те, що існує великий потенціал для розвитку ринку консалтингових послуг в Україні.

Список літератури

1. Давиденко В.В. *Організаційно-економічний механізм консалтингового забезпечення підприємств. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.06.01 – економіка, організація і управління підприємствами. – НТУУ “КПІ”, Київ, 2005.*
2. Коростельов В.А. *Роль консалтингу в управлінні бізнесом. Навч. посіб. МАУП, Київ. - 2004. - 252с.*
3. Коростельов В.А. *Управлінське консультування. Навч. посіб. МАУП, Київ. - 2003. - 104с.*
4. Алдакушина Е.С. *Сучасна міжнародна торгівля послугами // Зовнішня торгівля. - К.: Либідь, 2000. - № 5. - С. 21-27.*
5. Бірюков Л.В., Маргуліс В.Г. та ін. *Консалтинг в Україні - К., 1997.- 62с.*
6. Блинов А.О., Бутырин Г.Н., Добренькова Е.В. *Управленческий консалтинг корпоративных организаций. - М.: Викар, 2002. - 192 с.*
7. Демідова Л. *Сфера послуг у постіндустріальній економіці // Світова економіка і міжнародні відносини. - К.: Наукова думка, 2003.- С. 16-31.*
8. Кацал І. *Влучний удар // Консалтинг. - 2006. - №5 (22). - С. 12-16*
9. Уткин Э.А. *Консалтинг. - М.: ЭКМОС, 2001 - С. 16-33.*
10. Gray D. F. *Start and run of profitable consulting firm. - Kogan Page Ltd., 1995 - P.13-35.*

Науковий керівник – Яровий І.М.,
канд. екон. наук